

El llenguatge

Graus i graons

25/X/1978

Es fàcil d'adonar-se que la relació significativa que hi ha entre grau i graó —comparem, per exemple, els graus d'un termòmetre amb els graons d'una escala— és una conseqüència lògica de la seva relació etimològica. Grau i graó, en definitiva, designen cadascun dels diversos punts o estats intermedis existents en un desnivell, entre dues coses situades en un nivell diferent, i encara que tenen uns camps d'aplicació certament distints, en algun cas poden gairebé arribar a coincidir, si considerem que podem usar graó no únicament referint-nos als que formen cada tram d. una escala, sinó també, en sentit figurat, als que duen al triomf, al cim de la fama, etc., on, com se sap, se sol accedir gradualment. Convé també recordar els dos valors que té grau com a terme geogràfic, un d'orogràfic, un «pas molt dret entre dos cingles», i un altre de marítim, «punt de la riba que serveix de desembarcador», és a dir, en tots dos casos, indret o punt per on se supera o salva un desnivell.

Amb el mateix significat i en els mateixos casos que graó, és a dir, parlant d'una escala, poden usar-se, sense cap reserva, escaló (o escalaró) i esglaó. A Barcelona es diu correntment graó o esglaó, i encara que la forma escaló és usual referida als d'una escala de mà, quan s'usa en lloc de graó és sentida per molts com un castellanisme o, si més no, com una forma insòlita. Escaló, però, és un mot ben legítim, derivat de escala, i usual a àmplies zones del nostre domini lingüístic.

També esglaó ha desvetllat algun recel, car sembla que és, de fet, una variant de la forma escaló que ha sofert la contaminació de graó. però el trobem ben avalat per la seva inclusió a tots els repertoris de la llengua, comencant pel Diccionari normatiu. A part que no és pas l'únic mot ben admissible en la formació del qual hi ha hagut una contaminació d'aquesta mena, esglaó ens ha fornit alguns derivats utilíssims, entre ells el verb esglaonar.

Albert Jane